

ВИСНОВОК

кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму» аспіранта кафедри Чорноконь Вікторії Вікторівни

Кафедра української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – структурний підрозділ, який реалізує освітньо-наукову програму зі спеціальності 035 Філологія і здійснює підготовку здобувачів ступеня доктора філософії з цієї спеціальності, на розширеному засіданні кафедри, яке відбулося 12 березня 2024 року у змішаному форматі, провела публічну презентацію та обговорення дисертації «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму» аспіранта кафедри Чорноконь Вікторії Вікторівни.

У презентації та обговоренні дисертації Чорноконь Вікторії Вікторівни взяли участь члени кафедри української мови, кафедри історії української літератури та компаративістики, кафедри германських мов і зарубіжної літератури, зокрема: завідувач кафедри української мови, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Беркешук І.С., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Марчук Л.М., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови, учений секретар Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, керівник науково-дослідної лабораторії діалектологічних досліджень Коваленко Н.Д., доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Коваленко Б.О., доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Попович А.С., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Шеремета Н.П., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Дзюбак Н.М., кандидат філологічних

наук, доцент, доцент кафедри української мови Ладиняк Н.Б., кандидат філологічних наук, старший викладач Шевчук З.С., завідувач кафедри історії української літератури та компаративістики, кандидат філологічних наук, доцент Починок Л.І., кандидат філологічних наук, ст. викладач Щегельський В.В., кандидат філологічних наук, старший викладач старший викладач Расевич Л.П., асистент Трофимюк О.Ю., доктор філологічних наук, професор Рарицький О.А., доктор філологічних наук, професор Волковинський О.С., завідувач кафедри германських мов і зарубіжної літератури, кандидат філологічних наук Сліпачук Н.М., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри германських мов і зарубіжної літератури Кеба О.В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов і зарубіжної літератури Шаповал О.Г., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов і зарубіжної літератури Голубішко І.Ю., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов і зарубіжної літератури Кришталюк Г.А., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Гнатенко С.О., Токар Н.В.

На основі презентації та обговорення дисертації Чорноконь Вікторії Вікторівни «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань з Гуманітарні науки, за спеціальністю 035 Філологія структурний підрозділ – кафедра української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка зробила такий висновок:

Актуальність теми. Дисертація Чорноконь Вікторії Вікторівни «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань з Гуманітарні науки, за спеціальністю 035 Філологія присвячена актуальній проблемі виявлення особливостей функціонування феномену літературної невизначеності у двох центральних діахронних явищах новітньої літератури – модернізмі й постмодернізмі. Сучасні літературознавці достатньо багато уваги приділяють

вивченню літературної невизначеності, однак у більшості розвідок має місце спорадичне фіксування форм і засобів творення невизначеності в окремих літературних текстах, що не дає можливості побачити цей феномен у розрізі літературного процесу, його генезу, еволюцію та трансформацію в різних художньо-естетичних системах.

Тема дисертаційної роботи затверджена на засіданні вченої ради Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка від 29 жовтня 2020 року (протокол № 10).

Дисертацію виконано на кафедрі германських мов і зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка в межах колективної теми «Текст і дискурс у міждисциплінарній парадигмі».

Наукова новизна роботи полягає передусім у тому, що внаслідок застосування новітніх наукових методів і літературознавчих підходів у дисертаційній роботі **вперше простежено** генезу й еволюцію поетики невизначеності у світовій літературі від кінця XIX до початку XXI ст., з'ясовано причини і наслідки поширення цього явища, виявлено форми і засоби невизначеності, їхнє функціональне значення в художніх системах модернізму і постмодернізму, встановлено новий теоретико-літературний вимір їх співвідношення. **Запропоновано** дефініцію категорії літературної невизначеності. У роботі також **уперше з'ясовано**, що типологічними ознаками поетики невизначеності в межах модерністської і постмодерністської художніх систем є: сюжетна нелінійність і незавершеність, наявність лакун у структурі образу персонажа, фрагментарність розповіді, «вільний» хронотоп, наративна поліфонія, змінна фокалізація, ненадійна нарація, недомовки і замовчування, мовна гра, умовно-символічна образність.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані в процесі вивчення світової літератури в закладах вищої освіти, у відповідних спецкурсах і семінарах, що порушують питання розвитку новітньої літератури, а також акцентують увагу на теоретико-

літературних аспектах дослідження художніх систем модернізму і постмодернізму. Результати дисертації можуть стати підґрунтям для здійснення цілісно-системного дослідження про поетику невизначеності на різноманітному матеріалі національних літератур та світової літератури загалом. Матеріали дисертації також можуть бути використані в процесі написання підручників, навчальних посібників та різних методичних матеріалів із проблем вивчення теорії літератури та розвитку світової літератури.

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів і висновків, одержаних у дисертаційній роботі Черноконь В.В., забезпечені використанням відповідних наукових методів, теоретико-літературних положень про функціонування художніх систем, особливостей еволюції та трансформації поетики невизначеності на різних етапах світового літературного процесу.

Здобувач показав високий рівень теоретичної підготовки. У дисертаційній роботі проведено аналіз та систематизацію наявних публікацій щодо проблеми функціонування феномену літературної невизначеності, зокрема у світовій літературі новітньої доби.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною розробкою актуальної наукової проблеми в галузі літературознавства. З 14-ти публікацій дисертанта одну апробаційну публікацію здійснено у співавторстві з науковим керівником (внесок здобувачки полягає у виявленні ознак наративної невизначеності в аналізованих творах).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження було представлено на 11 наукових і науково-практичних конференціях різного рівня: Третій міжнародній науковій конференції «Аргументи сучасної філології: свобода та безпека» (м. Харків, 6–7 квітня 2023 р.); Всеукраїнських наукових конференціях «Література в контексті культури» (м. Дніпро, 13–14 травня 2021 р.); «Сучасні тенденції та перспективи мовно-літературної освіти в Україні» (м. Глухів, 16–17 лютого 2023 р.); «Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 21–22 березня 2023 р.); «Текст і дискурс:

когнітивно-комунікативні перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 21–22 лютого 2024 р.); звітних наукових конференціях викладачів, докторантів і аспірантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками науково-дослідної роботи (2020-2023 рр.); наукових конференціях молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2021-2023 рр.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Основні результати дисертаційної роботи Чорноконь В.В. відображено в 14 наукових працях, зокрема, 3 – у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (*Підпункт 1 пункту 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.*); 11 – публікації апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Чорноконь В.В. *Форми і функції невизначеності в постмодерністському романі. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72). № 4. Ч. 2. С. 198–202. URL : <http://philol.vernadskyjournals.in.ua/33-72-4>*

DOI : <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.4.2/33>

2. Чорноконь В.В. *Наративні аспекти втілення поетики невизначеності (на матеріалі роману Кобо Абе «Чуже обличчя»). Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72). № 6. Ч. 2. С. 159-164. URL : <http://philol.vernadskyjournals.in.ua/33-72-6>*

DOI : <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.2/27>

3. Чорноконь В.В. *Символіка як засіб творення невизначеності в романі Салмана Рушді «Опівнічні діти». Філологічні трактати. 2023. Том 15 № 2. С. 26-38. URL: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1097>*

DOI : [https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2023.15\(2\)-3](https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2023.15(2)-3)

Публікації, що додатково відображають наукові результати:

4. Чорноконь В.В. Стратегії поетики невизначеності у передмодерністському дискурсі кінця XIX – початку XX століття. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 20 у 3-х т. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. Т. 3. С. 14–15. URL : <https://science.kpnu.edu.ua/naukovi-pratsi-vykladachiv/>
5. Чорноконь В.В. Художнє новаторство роману Джуни Барнс “Nightwood”. *Література в контексті культури. Всеукраїнська наукова конференція: матеріали*. Дніпро : Арбуз, 2021. С. 47–49.
6. Чорноконь В.В. Особливості наративної структури роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» в контексті поетики невизначеності. *Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс], 2022. Вип. 13. С. 24–25. URL : <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6076>
7. Чорноконь В.В. Категорія невизначеності в поетології Умберто Еко. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 21 у 3 т. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Т. 3. С. 95-96. URL : <https://science.kpnu.edu.ua/naukovi-pratsi-vykladachiv/>
8. Чорноконь В.В. Особливості втілення поетики невизначеності в романі Кадзуо Ішігуро «Не відпускай мене». *Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Випуск 14. С. 43–44. URL : <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6873>
9. Чорноконь В.В. Фрагментарний сюжет у системі поетики

невизначеності (на матеріалі роману Дж. Джойса «Улісс»). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів*. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 22. С. 182–183. URL : <https://science.kpnu.edu.ua/naukovi-pratsi-vykladachiv/>

10. Чорноконь В.В. Комунікативні аспекти взаємодії автора і читача в контексті поетики невизначеності. *Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи: матеріали VI Всеукраїнської наукової інтернет-конференції 21-22 березня 2023 року*. [Електронний ресурс] / [редкол. Г. А. Кришталюк (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. С. 89–92. URL : <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7324>

11. Чорноконь В.В., Кеба О.В. Множинна фокалізація як елемент поетики невизначеності в модерністських романах В. Фолкнера. *Науковий потенціал дослідника: філологічні та методичні пошуки: зб. наукових праць викладачів і студентів*. Вип. 11 / за заг. ред. В.А. Каліш. Глухів : Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, 2023. С. 129–136.

12. Чорноконь В.В. Пошуки свободи героїв роману Ернеста Гемінгвея «І сонце сходить» («Фієста») в ситуації невизначеності. *Аргументи сучасної філології: свобода та безпека. Матеріали Міжнародної наукової конференції (6–7 квітня 2023 року)*. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. С. 237–241.

DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.7818359>

13. Чорноконь В.В. Змінений стан свідомості персонажа як чинник формування поетики невизначеності (на матеріалі роману Кена Кізі «Політ над гніздом зозулі»). *Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 15. С. 37–39. URL :

<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7668>

14. Чорноконь В.В. Концепція «Смерті автора» Р. Барта та її вплив на стратегії художньої невизначеності. *Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи* : матеріали VII Всеукраїнської наукової інтернет-конференції 20-21 лютого 2024 року. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. URL : <http://surl.li/qzzfk>

Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація написана літературною українською мовою, у відповідності до вимог академічного стилю. Стыль викладу матеріалу послідовний, логічний та доступний для сприйняття. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами), наказів Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» і від 31.05.2019 р. № 759 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р.».

Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною та практичним значенням дисертаційна робота Чорноконь Вікторії Вікторівни «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму» відповідає спеціальності 035 Філологія. Здобувач повністю виконав освітню та наукову складову освітньо-наукового рівня вищої освіти.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чорноконь Вікторії Вікторівни «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму».

2. Констатувати, що робота Чорноконь Вікторії Вікторівни «Категорія невизначеності в художніх системах модернізму і постмодернізму» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами) і може бути рекомендована до публічного захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Результати відкритого голосування:

присутні 22 особи:

«за» – 22, «проти» – 0, «утримались» – 0.

Голова засідання: доктор філологічних наук,
доцент, професор кафедри української мови

Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка

Наталія КОВАЛЕНКО

